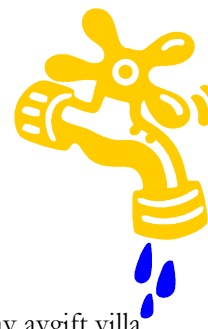

Benchmarking VA-verksamhet 2006

Lysekil Munkedal Sotenäs Strömstad Tanum

2007-05-03

Inledning/bakgrund

Arbetet med att jämföra VA-verksamheter påbörjades 2002. Kommunerna Munkedal, Tanum, Strömstad och Sotenäs har deltagit hela tiden och från 2004 har även Lysekil anslutit sig. En arbetsgrupp, bestående av en ekonom från varje kommun, samlar in och ställer samman uppgifter. Gruppen har kontinuerlig dialog med en referensgrupp bestående av kommunernas VA-chefer. Arbetet har främst handlat om att samla in data och definiera hur värden och nyckeltal ska beräknas samt hur resultaten skall presenteras på ett pedagogiskt och intresseväckande sätt.

Syfte

Syftet med jämförelserna är i första hand att se om kommunerna kan lära av varandra men även att kunna finna förklaringsfaktorer till de stora skillnader som finns i avgiftsuttag mm.

Modell

För att kunna presentera resultatet av jämförelserna på ett överskådligt sätt har arbetsgruppen tagit fram en modell som förankrats hos referensgruppen och som utgår ifrån de fyra perspektiven: **process, miljö, brukare och ekonomi**. Dessa perspektiv bygger i sin tur på 8 nyckeltal som vägs samman i ett spindeldiagram. Varje kommuns nyckeltal poängsätts i relation till de andra kommunernas nyckeltal på en skala från 1-5 där 5 är det bästa värdet. Det är viktigt att betona att ett bra värde endast avser förhållandet till de övriga kommunerna i jämförelsen och säger inte något om hur kommunen förhåller sig till övriga kommuner i landet. De 8 nyckeltalen är: **tillskottsvatten, elförbrukning, utsläpp, tillsatser, avgift villa, avgiftsfinansiering, kostnad såld volym och utläckage dricksvatten**.

Varje perspektiv påverkas av fyra nyckeltal:

- **Process** påverkas av kostnad såld volym, utläckage dricksvatten, tillskottsvatten och elförbrukning.
- **Miljö** påverkas av tillskottsvatten, elförbrukning, utsläpp och tillsatser.
- **Brukare** påverkas av utsläpp, tillsatser, avgift villa och avgiftsfinansiering.

- **Ekonomi** påverkas av avgift villa, avgiftsfinansiering, kostnad såld volym och utläckage dricksvatten.

Tillskottsvatten

Nyckeltalet visar hur mycket den renade volymen överstiger den sålda volymen. Ett högt betyg indikerar ett bra avloppsledningsnät med lite inläckage av regnvatten.

Elförbrukning

Nyckeltalet visar den sammanvägda elförbrukningen för produktion och rening i förhållande till volym. Ett högt betyg indikerar en effektiv process.

Utsläpp

Nyckeltalet visar den sammanvägda utsläppsmängden av fosfor, kväve och syreförbrukande ämnen i förhållande till volym. Ett högt betyg indikerar låg miljöpåverkan.

Tillsatser

Nyckeltalet visar den sammanvägda tillsatsmängden av kemikalier i produktion och rening i förhållande till volym. Ett högt betyg kan bero på en bra process med låg miljöpåverkan.

Avgift villa

Årsavgifter för en villa med 150 m³ årsförbrukning av vatten. Låg avgift medför högt betyg.

Avgiftsfinansiering

Nyckeltalet visar hur stor andel av de totala kostnaderna som täcks av brukningsavgifter (exkl. anslutningsavgifter). Ett högt betyg indikerar en god ekonomi i verksamheten.

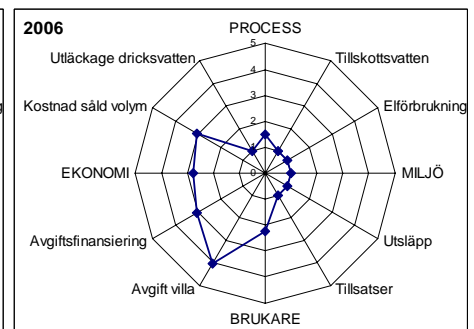
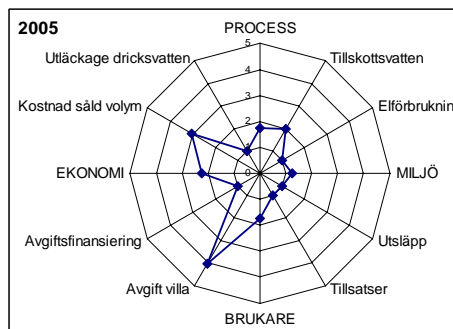
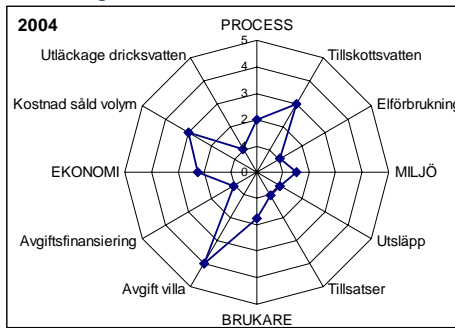
Kostnad såld volym

Nyckeltalet visar totala driftskostnader exklusive kapitalkostnader i förhållande till såld volym. Ett högt betyg visar på en kostnadseffektiv process.

Utläckage dricksvatten

Nyckeltalet visar hur mycket den producerade volymen överstiger den sålda volymen. Ett högt värde indikerar ett bra ledningsnät för dricksvatten med lite utläckage.

Lysekil

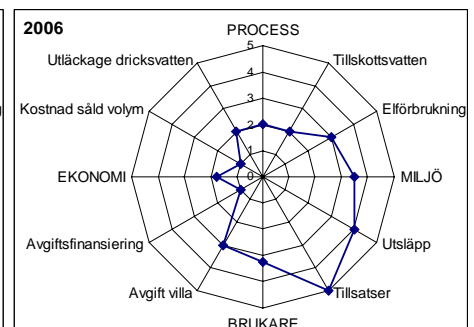
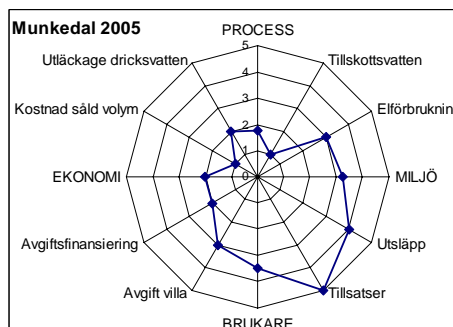
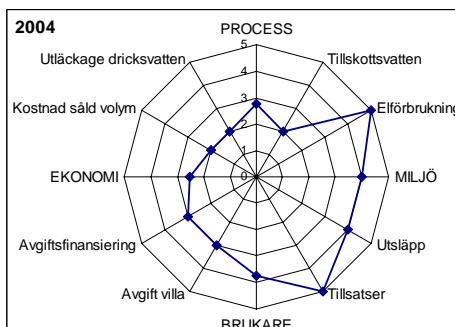
Lysekils kommun har dåliga värden i jämförelse med grannkommunerna. De verksamheter som anknyter till perspektivet process måste kommunen arbeta mycket med framöver. Framförallt gäller det ledningsnätet som helt klart har stora brister vilket visar sig i läckage av dricksvatten.

I jämförelsen har vi låga värden på miljön. Kommunen har dock arbetat mycket med miljön

de senaste åren. Det kommer att visa sig framöver med kraftigt minskade utsläpp från våra reningsverk.

De relativt låga förbrukningsavgifterna måste vi försöka att hålla även i framtiden trots att underhållsbehovet är stort på framförallt ledningsnätet.

Munkedal

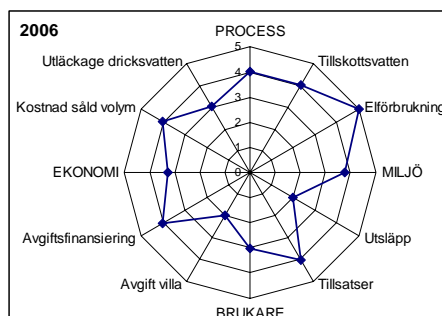
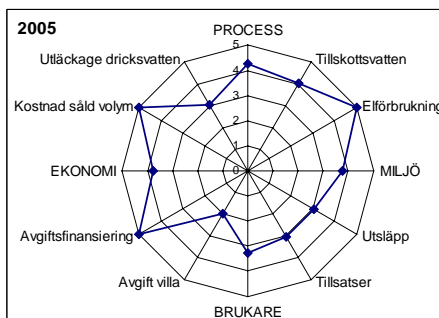
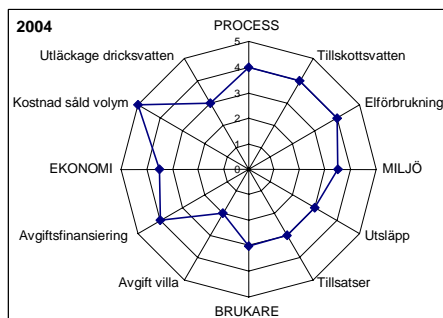
Munkedals resultat är i stort sett samma som föregående år. Fortsatt ledningssanering är en av prioriterade åtgärder för att minska **andelen tillskottsvatten**.

Eftersom taxan varit oförändrad har det relativa läget förbättrats för **”avgift villa”**. Taxan är dock fortsatt hög jämfört med landets övriga kommuner. Ökade kapitalkostnader för framtida investeringar kommer att påverka taxan. En långsiktig plan för utformning av bruks- och anläggningstaxa behöver tas fram.

Munkedal har lägst **drifts-** och kapitalkostnader av kommunerna. Driftskostnaderna per ansluten fastighet är även den lägsta, men med kapitalkostnaderna inräknade försämrar kommunens position. Här slår igenom att kommunen har få anslutna fastigheter och att andelen såld mängd vatten är låg.

Att Munkedal har grundvattentäkter medför att det inte behövs några **tillsatser** i dricksvattnet.

Sotenäs

Ledningsnätet håller en tillfredsställande standard och **utläckage dricksvatten** beror till viss del på förbrukning i hamnar mm där vattenmätare saknas.

Jämfört med föregående år har andelen **tillskottsvatten** ökat betydligt, i första hand beroende på den stora nederbörds mängden under hösten. Eftersom övriga kommuner uppvisar samma ökning behåller Sotenäs positionen.

När det gäller energiförbrukning så är det framför allt på reningsverken som Sotenäs visar en låg **elförbrukning** per renad volym.

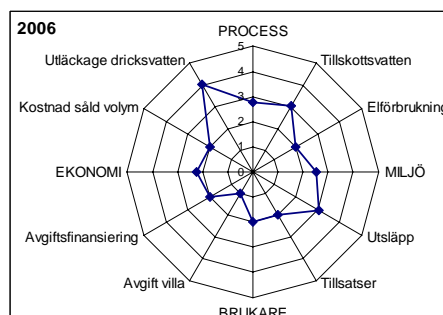
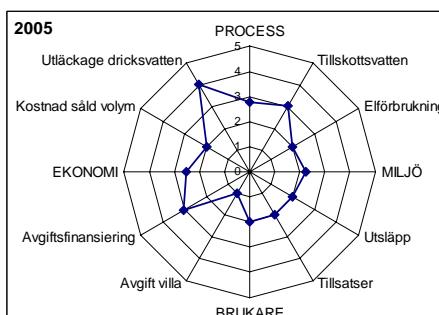
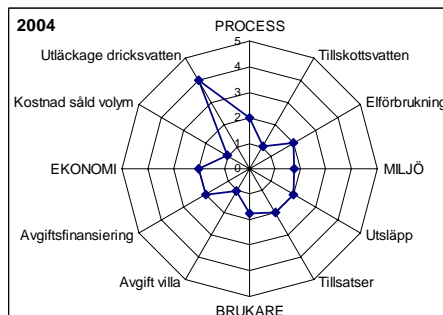
Utsläppsvolymer av kväve är fortfarande relativt stor. Under 2006 har övriga kommuner minskat sina kväveutsläpp mer än Sotenäs.

Dricksvattnet kräver som alla ytvattentäkter **tillsatser** av kemikalier men håller en dokumenterat hög kvalitet. Ett omfattande investeringsarbete har pågått under året för att säkra vattentillförseln och ytterligare förbättra kvaliteten och därmed minskad kemikalieanvändning. Avloppsreningsverken har minskat sin förbrukning av tillsatser vilket lett till den förbättrade positionen i jämförelsen.

Avgiftsintäkterna täcker väl kostnaderna vilket delvis beror på att Sotenäs har relativt höga avgifter för hushållen.

Den relativt låga **kostnaden för såld volym** beror delvis på stordriftsfördelar då Sotenäs har en stor produktion tack vare storförbrukare som fiskberedningsindustrin men även på att de flesta hushållen är anslutna till kommunalt vatten.

Tanum

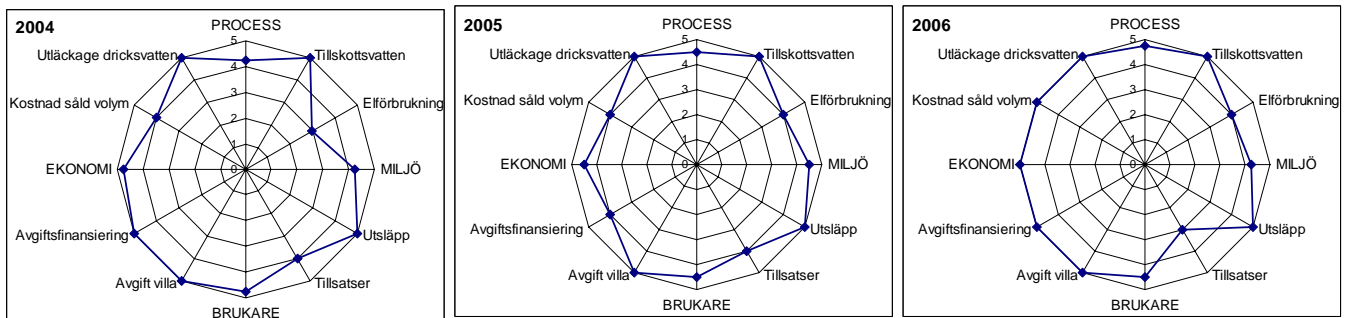

Tanums kommun har många utspridda verksamhetsområden och därmed många mil nergrävda ledningar. De senaste åren har stora åtgärder för att förbättra kvalitén på ledningsnätet utförts. Bland annat har många uttjänta servisventiler och äldre ledningssträckor för dricksvatten bytts ut. I jämförelsemodellen har betyget för **andelen tillskottsvatten** förbättrats sedan 2004, även om andelen ökade för samtliga kommuner under 2006 på grund av den regniga väderleken under året.

Under året har Tanum arbetat med att utveckla avloppsreningsverkens prestanda, därav har framförallt **utsläppen** av kväve minskat kraftigt.

Energiförbrukningen har minskat under 2006 till följd av kontinuerligt effektiviseringsarbete på våra anläggningar. Samtliga kommuner i jämförelsen har kunnat sänka sin energiförbrukning. Tanum behåller därmed samma betyg i jämförelsemodellen

Strömstad

Kommentar

Nytt vattenverk togs i drift 2006 för att ha en fortsatt god framförhållning. Det nya verket beräknas medföra lägre **elförbrukning**.

Mängden **tillsatser** har ökat på grund av svavelvätesbekämpning i ledningsnätet samt hårdhetshöjning av dricksvatten.

Ett tydligt uppdrag är att **taxeutvecklingen** skall hållas under kontroll vilket innebär större krav på investeringsplanering och balanserade exploateringsavtal vid större utbyggnader

Kommunen befinner sig i en expansiv fas vilket har ökat kraven på kapacitet men även ökat kundunderlaget.

Strömstad har satsat på att hålla en nivå på egen kompetens som möjliggör bland annat att ledningssanering samt viss VA-utbyggnad kan bedrivas i egen regi som visat sig vara kostnadseffektivt samt möjliggör en hög beredskap för en tryggare samhällsförsörjning.